

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi määräaikaisesta henkilöautojen romutuspalkkiosta vuosina 2020 ja 2021

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi määräaikaisesta henkilöautojen romutuspalkkiosta vuosina 2020 ja 2021 (HE 201/2020 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut (etäkuuleminen):

- neuvotteleva virkamies Eleonoora Eilittä, liikenne- ja viestintäministeriö
- budjettineuvos Kati Jussila, valtiovarainministeriö
- päällikkö Tuovi Valtonen, Liikenne- ja viestintävirasto
- toimitusjohtaja Juha Kenraali, Suomen Autokierrätys Oy
- toimitusjohtaja Pekka Rissa, Autoalan Keskusliitto ry
- erikoistutkija Hanna Kalenoja, Autotuojat ja -teollisuus ry
- toimitusjohtaja Tero Kallio, Autotuojat ja -teollisuus ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Suomen ympäristökeskus
- Gasum Oy
- Autoliitto ry
- Pyöräliitto
- Suomen Biokierto ja Biokaasu ry
- Teknisen Kaupan Liitto ry
- Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki henkilöautojen romutuspalkkiosta vuosina 2020 ja 2021. Laissa säädettäisiin uudet edellytykset romutuspalkkion saamiseksi. Valtion varoista varattaisiin yhteensä 8 miljoonaa euroa romutuspalkkioon käytettäväksi. Romutuspalkkio myönnettäisiin luonnolliselle henkilölle vanhan romutettavan auton korvaamiseksi uudella autolla, säh-

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2020 vp

köavusteisella polkupyörällä, joukkoliikenteen kausilipulla tai joukkoliikenteen matkustus oikeutta sisältävällä yhdistämispalvelulla. Valtio maksaisi romutuspalkkiota hankittavan auton käyttövoimasta riippuen 1 000—2 000 euroa tai joukkoliikenteen kausilipun, joukkoliikenteen matkustus oikeutta sisältävän yhdistämispalvelun ja sähköavusteisen polkupyörän hankkimiseksi enintään 1 000 euroa.

Covid-19-epidemiolla on ollut autokauppaa hidastava vaikutus. Erityisesti uusien autojen kauppa on kärsinyt epidemiasta. Uusia henkilöautoja ensirekisteröitiin erityisesti kevään 2020 aikana selvästi normaalivuotia vähemmän. Esityksen tavoitteena on elvyttää taloutta covid-19-epidemian aiheuttamien taloudellisten vaikutusten vuoksi edistämällä uusien autojen myyntiä sekä liikennesektorin päästövähennyksiä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 seitsemänten lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.12.2020 ja olemaan voimassa 31.3.2022 asti.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Valiokunta pitää romutuspalkkiota koskevan esityksen tavoitteita talouden elvyttämisestä Covid-19-tilanteesta johtuen, vaihtoehtoisten käyttövoimien osuuden lisäämisestä ja uusien autojen myynnin edistämisestä kannatettavina. Esitys on omiaan vaikuttamaan positiivisesti Suomen eurooppalaisittain hyvin vanhan autokannan uusiutumiseen, millä on positiivisia vaikutuksia sekä ympäristötavoitteiden että liikenteen turvallisuuden kannalta.

Liikenteen päästötavoitteisiin pääseminen edellyttää välttämättä monipuolisia toimenpiteitä, ja romutuspalkkio on tervetullut toimenpide tähän keinovalikoimaan. Romutuspalkkio voidaan myöntää uuden vähäpäästöisen henkilöauton, sähköavusteisen polkupyörän, joukkoliikenteen kausilipun tai joukkoliikenteen matkustus oikeutta sisältävän yhdistämispalvelun ostoa varten. Valiokunta pitää periaatteellisesti hyvänä, että romutuspalkkio ei kannusta pelkästään ympäristöystävällisempään yksityisautoiluun, vaan sääntelyssä on mukana myös joukkoliikenne ja pyöräily uusina vaihtoehtoina.

Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota esitetyjen toimenpiteiden kustannustehokkuuteen. Valiokunta toteaa, että suorat positiiviset ympäristövaikutukset on esityksessä arvioitu suhteellisen vähäisiksi. Valiokunta kuitenkin katsoo, että siirtymävaiheessa ympäristöystävällisempään liikkumiseen kustannustehokkuuden puutteita voidaan pitää tässä vaiheessa hyväksyttävänä.

Asiantuntijakuulemisessa on myös esitetty erilaisia toiveita tuen mahdollistamisesta myös perinteisille polkupyörille, käytetyille henkilöautoille sekä moottoripyörille ja mopoille. Lisäksi on esitetty muun muassa palkkiomäärärahan kiintiöittämistä siten, että valtaosa maksettavien palkkioiden kokonaisuudesta kohdennettaisiin autohankintoihin, toisaalta taas on esitetty sähköpolkupyörien ja joukkoliikennelipun palkkion nostamista 2 000 euroon. Asiantuntijakuulemisessa on myös osin pidetty esityksessä ehdotettuja hankittavan auton päästöraja-arvoja liian korkeina. Valiokunta pitää saamansa selvityksen perusteella esityksessä tehtyjä rajoituksia ja linjauksia läh-

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2020 vp

tökohtaisesti tarkoituksenmukaisina. Muiden ajoneuvojen hankinnan tukemista on mahdollista ja tarpeenkin arvioida myöhemmin erikseen. Saadun selvityksen mukaan esimerkiksi perinteinen polkupyörä voidaan nähdä sähköpolkupyörää vähäisemmässä määrin henkilöautolle vaihtoehtoisena kulkumuotona. Tässä vaiheessa valiokunta katsoo, että romutuspalkkion rajaaminen käytettyjen autojen sijasta vain uusien autojen hankintaan edistää parhaiten esityksen autokannan uudistumista ja päästövähennyksiä koskevia tavoitteita.

Asiantuntijakuulemisissa on esitetty sähköavusteisten polkupyörien ja joukkoliikennelipun hankinnalle prosentuaalista enimmäiskattoa niiden hankintahinnasta muun muassa järjestelmän väärinkäytön ehkäisemiseksi. Sähköavusteisten polkupyörien osalta on tuotu esille, että sähköavusteisten polkupyörien tuki saattaa myös vaikuttaa pyörien hintoihin ja vääristää siten kilpailua markkinoilla. Toisaalta on tuotu esille, että sähköavusteiset polkupyörät mahdollistavat romutuspalkkion myötä siirtymisen vähäpäästöisempään liikkumiseen entistä huomattavasti suuremmalle henkilömäärälle.

Valiokunta on pohtinut asian käsittelyssä sähköavusteisen polkupyörän hankintaan maksettavan palkkion rajaamista joko asettamalla maksettavalle määrälle prosentuaalinen enimmäismäärä hankintahinnasta tai rajoittamalla maksettavan enimmäispalkkion suuruutta. Sähköavusteisten pyörien hankintaan maksettavan tuen alentaminen esitetystä voisi joidenkin arvioiden mukaan olla myös eri ajoneuvojen hankintaan maksettavien palkkioiden tasapuolisuuden sekä alueellisen tasapuolisuuden näkökulmasta perusteltua. Valiokunta pitää selvänä, että järjestelmä tulee sen positiivisten vaikutusten lisäksi mahdollistamaan jossain määrin myös sen väärinkäyttöä. Sähköavusteisten polkupyörien kohdalla, toisin kuin henkilökohtaisten joukkoliikennelippujen kohdalla, polkupyörä on mahdollista myydä eteenpäin hankinnan jälkeen, mikä ei ole tuen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaista. Esittelevän ministeriön antaman selvityksen mukaan mahdollisen väärinkäytön laajuutta on kuitenkin mahdotonta tässä vaiheessa arvioida.

Valiokunta on päätenyt asian kokonaisharkinnassa hallituksen esityksessä ehdotettuun ratkaisuun sähköavusteisten polkupyörien osalta. Esitetty malli on selkeä ja yksinkertainen, ja jokainen markkinoille käyttöön tuleva sähköavusteinen polkupyörä osaltaan edistää pyöräilyn kehittymistä ja päästötavoitteiden saavuttamista. Maksettava romutuspalkkio voi myös hyödyttää kotimaisia pyörävalmistajia. Valiokunta pitää kuitenkin erittäin tärkeänä, että hallituksen esityksen vaikutuksia seurataan jatkossa hyvin tarkkaan romutuspalkkiojärjestelmän kokonaisvaikutusten arvioimiseksi, myös tuen mahdollisten tuotteiden hintoja koskevien vaikutusten ja järjestelmän väärinkäytön osalta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että autojen romutuksessa pyritään varmistamaan, että käyttökelpoiset ajoneuvojen osat ja materiaalit kierrätetään asianmukaisesti.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

2 §. Romutuspalkkion myöntämisen edellytykset. Esityksen mukaan romutuspalkkion saajan on tullut olla merkittynä liikenneasioiden rekisteriin auton omistajana 12 kuukautta ennen auton romutusta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan edellisen tukikauden aikana vuonna 2018 romutuspalkkioita myönnettiin myös auton haltijana olleille henkilöille. Valiokunta pitää sinän-

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2020 vp

sä perusteltuna, että myös romutettavan auton haltija voi olla oikeutettu romutuspalkkioon. Tilanteita, joissa henkilö on merkitty ajoneuvon haltijaksi, voi olla esimerkiksi perhepiirissä sekä useamman omistajan ajoneuvojen tai kuolinpesien ajoneuvojen kohdalla. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan haltijan rinnastamisella omistajaan ei katsota olevan myöskään tuen väärinkäyttöä lisäävää vaikutusta. Näin ollen valiokunta on muuttanut pykälän 1 momenttia siten, että myös romutettavan auton haltija voi olla oikeutettu romutuspalkkioon.

8 §. Voimaantulo. Esitys on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.12.2020. Valiokunta on kuitenkin teknisistä syistä poistanut pykälään kirjatun lain voimaantuloajan, ja liikenne- ja viestintäministeriö määrittää lain voimaantuloajan lain hyväksymisen jälkeen. Valiokunta pitää tärkeänä, että ehdotetussa aikataulussa pysytään.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 201/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

henkilöautojen romutuspalkkiosta vuosina 2020 ja 2021

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala ja suhde valtionavustuslakiin

Valtion varoista myönnetään avustusta uuden henkilöauton, sähköavusteisen polkupyörän, joukkoliikenteen kausilipun tai joukkoliikenteen matkustusoikeutta sisältävän yhdistämispalvelun hankintaan romutettavan auton tilalle (*romutuspalkkio*) valtion talousarvioon varattujen määrärahojen puitteissa vuosina 2020 ja 2021 siten kuin tässä laissa säädetään. Valtionavustuksista säädetään lisäksi valtionavustuslaissa (688/ 2001).

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2020 vp

2 §

Romutuspalkkion myöntämisen edellytykset

Liikenne- ja viestintävirasto voi myöntää romutuspalkkion sellaiselle luonnolliselle henkilölle, joka on hankkinut omaan käyttöönsä uuden aiemmin ensirekisteröimättömän henkilöauton, uuden sähköavusteisen polkupyörän, joukkoliikenteen kausilipun tai joukkoliikenteen matkustusosoikeutta sisältävän yhdistämispalvelun, jos hän on toimittanut viimeisen kalenterivuoden aikana sekä välittömästi ennen romutusta liikennekäytössä olleen henkilöauton, jonka omistajaksi tai haltijaksi hän on ollut merkittynä liikenneasioiden rekisteriin yhtäjaksoisesti vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen romutusta ja joka on ensirekisteröity vuonna 2010 tai aikaisemmin, romutettavaksi jätelain (646/2011) 58 §:ssä säädetyllä tavalla.

Romutuspalkkio voidaan myöntää, jos:

1) hankitun auton käyttövoimana on joko kokonaan sähkö tai sen toisena käyttövoimana on sähkö ja hiilidioksidipäästöt ovat enintään 95 grammaa kilometriltä määriteltyinä niiden tyyppihyväksyntävaatimusten mukaisesti, jotka olivat voimassa ensirekisteröinnin ajankohtana voimassa olleen Euroopan unionin lainsäädännön mukaan;

2) hankitun auton käyttövoimana on joko kokonaan tai sen toisena käyttövoimana on korkeaseosetanolita tai metaanista koostuva polttoaine;

3) hankitun auton hiilidioksidipäästöt ovat enintään 120 grammaa kilometriltä määriteltyinä niiden tyyppihyväksyntävaatimusten mukaisesti, jotka olivat voimassa ensirekisteröinnin ajankohtana voimassa olleen Euroopan unionin lainsäädännön mukaan;

4) hankittu sähköavusteinen polkupyörä on varustettu polkimin tai käsikammin ja on varustettu sellaisella enintään 250 watin tehoisella sähkömoottorilla, joka toimii vain poljettaessa ja kytkeytyy toiminnasta viimeistään nopeuden saavuttaessa 25 kilometriä tunnissa; tai

5) hankittu joukkoliikenteen kausilippu tai joukkoliikenteen matkustusosoikeutta sisältävä yhdistämispalvelu on tarkoitettu avustuksen saajan käyttöön kotimaan raide- tai tieliikenteeseen.

Romutuspalkkion myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että:

1) romutuspalkkion saaja on saanut romutettavaksi toimittamastaan autosta jätelain 59 §:ssä tarkoitetun romutustodistuksen ja merkitty uuden hankitun auton omistajaksi tai haltijaksi;

2) romutustodistus on annettu aikaisintaan 1.12.2020 ja viimeistään 31.12.2021; ja

3) valtion talousarviossa avustuksen maksamista varten varattua määrärahaa on käytettävissä.

Romutuspalkkio voidaan myöntää samasta romutetusta henkilöautosta ainoastaan kerran.

Romutuspalkkio voidaan myöntää yksinomaan sähköä käyttövoimana hyödyntävän henkilöauton hankkineelle, vaikka hankintaan olisi myönnetty muuta avustusta valtion varoista.

3 §

Avustuksen määrä

Romutuspalkkiota myönnetään valtion varoista 2 000 euroa henkilöauton hankintaa vastaan, jonka käyttövoimana on joko kokonaan tai sen toisena käyttövoimana on sähkö, korkeaseosetanolita tai metaanista koostuva polttoaine.

Romutuspalkkiota myönnetään valtion varoista 1 000 euroa henkilöauton hankintaa vastaan, jonka päästöt ovat enintään 120 grammaa hiilidioksidia kilometriltä.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2020 vp

Romutuspalkkiota myönnetään valtion varoista sähköavusteisen polkupyörän, joukkoliikenteen kausilipun tai joukkoliikenteen matkustusoikeutta sisältävän yhdistämispalvelun hankintaa vastaan hankintahinnan verran, enintään kuitenkin 1 000 euroa.

4 §

Romutuspalkkion hakeminen

Liikenne- ja viestintävirasto maksaa hakemuksesta romutuspalkkion avustuksen saajalle 2 §:ssä säädetyt edellytykset täyttävästä hankitusta uudesta henkilöautosta, sähköavusteisesta polkupyörästä, joukkoliikenteen kausilipusta tai joukkoliikenteen matkustusoikeutta sisältävästä yhdistämispalvelusta. Hakemukseen on liitettävä yksilöity selvitys siitä hankitusta henkilöautosta, sähköavusteisesta polkupyörästä, joukkoliikenteen kausilipusta tai joukkoliikenteen matkustusoikeutta sisältävästä yhdistämispalvelusta, jonka hankintaa varten romutuspalkkiota haetaan, ja jäljennös 2 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta romutustodistuksesta. Hakemus on toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2021.

5 §

Valvonta ja takaisinperintä

Liikenne- ja viestintävirasto vastaa tässä laissa tarkoitetun romutuspalkkion valvonnasta ja takaisinperinnästä. Romutuspalkkion valvonnasta ja takaisinperinnästä säädetään valtioneuvoston laissa.

6 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003). Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

7 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset avustusten hakemisesta ja maksamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan ~~1~~ päivänä ~~joulukuuta 2020~~ ja on voimassa 31 päivään maaliskuuta 2022.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2020 vp

Helsingissä 12.11.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Suna Kymäläinen sd
varapuheenjohtaja Ari Torniainen kesk
jäsen Sandra Bergqvist r
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Juho Kautto vas
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Joonas Könttä kesk
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Matias Marttinen kok
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Mirka Soinikoski vihr
jäsen Kari Tolvanen kok
jäsen Paula Werning sd
varajäsen Jari Myllykoski vas
varajäsen Jari Ronkainen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2020 vp
Vastalause

VASTALAUSE

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi määräaikainen laki romutuspalkkiosta vuosina 2020 ja 2021 (aikaväli 1.12.2020—31.12.2021). Laissa säädettäisiin myös uudet edellytykset romutuspalkkion saamiseksi. Valtion varoista varattaisiin tähän tarkoitukseen yhteensä 8 miljoonaa euroa. Romutuspalkkio myönnettäisiin luonnolliselle henkilölle vanhan romutettavan auton korvaamiseksi uudella autolla, sähköavusteisella polkupyörällä, joukkoliikenteen kausilipulla tai joukkoliikenteen matkustusoikeutta sisältävällä yhdistämispalvelulla. Valtio maksaisi romutuspalkkiota hankittavan auton käyttövoimasta riippuen 1 000—2 000 euroa tai joukkoliiketeen kausilipun, joukkoliikenteen matkustusoikeutta sisältävän yhdistämispalvelun ja sähköavusteisen polkupyörän hankkimiseksi enintään 1 000 euroa.

Mielestämme esitys on pääsääntöisesti kannatettava ja sen tarve on merkittävä. Pidämme myös tärkeänä sitä, että esityksen ensisijaisena tavoitteena on elvyttää taloutta koronaepidemian aiheuttamien taloudellisten vaikutusten vuoksi. Näemme samaten, että täten voidaan myös sekä edistää että vauhdittaa uusien autojen myyntiä.

Pidämme tässä lakiesityksessä pienenä rajoittavana tekijänä sitä, että palkkiota ei voi soveltaa nyt käytetyn auton hankintaan. Toki on hyvä, että järjestelmän avulla pyritään saamaan liikenteeseen nykyisestä turvallisempia autoja. Hyvänä asiana näemme myös sen, että esityksessä romutuspalkkion hyödyntämisen kriteerinä ollutta päästörajaa on nostettu esitysluonnoksesta perinteisiä polttoaineita hyödyntävien ajoneuvojen kohdalla.

Me vastalauseen allekirjoittajat pidämme kuitenkin erityisen valitettavana sitä, että hallituksen esityksessä ei puututa erääseen hyvinkin mahdolliseen ongelmaan eli polkupyörien välitysongelmaan. On nimittäin hyvinkin mahdollista tai jopa ennustettavaa, että merkittävä osa tuesta käytetään sähköpyörien, joukkoliikennelipun tai joukkoliikenteen matkustusoikeutta sisältävän yhdistämispalvelun hankintaan, sillä tuki kattaa merkittävän osan niiden hankintakustannuksista. Näin ollen on ainakin periaatteessa mahdollista, että hankittu pyörä tai lippu myydään tai annetaan eteenpäin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 3 § muutettuna seuraavasti (***Vastalauseen muutosehdotus***):

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2020 vp
Vastalause

Vastalauseen muutosehdotus

3 §

Avustuksen määrä

Romutuspalkkiota myönnetään valtion varoista 2 000 euroa henkilöauton hankintaa vastaan, jonka käyttövoimana on joko kokonaan tai sen toisena käyttövoimana on sähkö, korkeaseosetanolitai metaanista koostuva polttoaine.

Romutuspalkkiota myönnetään valtion varoista 1 000 euroa henkilöauton hankintaa vastaan, jonka päästöt ovat enintään 120 grammaa hiilidioksidia kilometriltä.

Romutuspalkkiota myönnetään valtion varoista sähköavusteisen polkupyörän hankintaa vastaan enintään 25 prosenttia hankintahinnasta, enintään kuitenkin 1 000 euroa. (Uusi)

Romutuspalkkiota myönnetään valtion varoista ~~sähköavusteisen polkupyörän~~, joukkoliikenteen kausilipun tai joukkoliikenteen matkustusoikeutta sisältävän yhdistämispalvelun hankintaa vastaan hankintahinnan verran, enintään kuitenkin 1 000 euroa.

Helsingissä 12.11.2020

Sheikki Laakso ps
Jari Ronkainen ps
Kari Tolvanen kok
Matias Marttinen kok
Janne Heikkinen kok